

Skolegang i Nølev

- under og lige efter 1.verdenskrig

Lærerstabten bestod af førstelærer J.Sejr Jensen og lærerinde Ane Albæk. Skolen var 3-klaset. Børnene startede jo naturligvis på 1. trin, og det var poge-klassen, som kun strakte sig over en sommer, men med 2 timer (fra 13-15) hver dag.

Frøken Albæk var oprindeligt kun uddannet som forskolelærerinde, men fik med årene stillingen normeret som ordinær lærerinde. Det var fuldt for-tjent, at hun fik ansættelse som sådan og løn derefter, naturligvis. Hendes evner og kundskaber stod uden tvivl fuldt på højde med de dertil uddanne-de, og, tror og ved jeg, langt videre end det, der blev forlangt af disse på

seminariet. Hendes særlige lyst og motiverering for sit hverv har gjort, at hun har sat sig ind i en masse ved selvstudier.

Jeg begyndte, som alle andre, i poge-klassen, hvor vi lærte at stave og de mest elementære skriveregler. Da vi så nåede november, begyndte det nye skoleår, og vi blev for så vidt slået sammen med 1. klasse, de, der var et år forud. Vi var naturligvis ikke lige langt, men frøken Albæk underviste nemt 2 klassetrin på een gang. Og 2 trin kunne ikke engang gøre det, for hun havde samtidig 2.klasse. Skole-gangen var fra 8 til 12 for denne sam-ling af elever. De 3 yngste klassetrin

måtte nærmest have samme under-visning, ellers var der blevet 3 linjer i samme lokale. Lærerinden delte under-visningen for de to yngste trin således, at det for hver strakte sig over to vin-tre, og det de ældste og de yngste ikke nåede det første år, begyndte de med det næste år, og da var poge- og 1.klasse jo lige langt. 2.klasse fik un-dervisning for sig, for de var jo videre fremme, men det foregik i samme loka-le som 1.klasse.

Der var disciplin; ellers kunne det ikke lade sig gøre. Vi kunne f.ex. godt alle have regning på een gang, men, natu-rligvis, ikke efter samme bog. Andre gange kunne det ene trin have geogra-fi, det andet skrivning, men det var nu noget af en kunst at få det hele til at klappe med undervisning af to klas-setrin på samme tid i samme lokale. Det var 2 år i hver klasse: 1. og 2. - 3.klasse, det var det 5.år. Der kom jeg som knap 11-årig, som de fleste.

Frk. Albæk havde ofte en lille klasse af børn fra andre skoler, som man ikke kunne klare; dem havde hun samtidig ved siden af. Så faktisk bliver det til undervisning af 3 klasser på een gang, men hun magtede det.

Vi gik altså de 2 år i 1.klasse; så starte-de vi i 2.klasse. Her have vi bl.a. bibel-historie. Det blev vi ikke overhørt i, men skulle selvfølgelig læse derpå; men det var jo et delstomt fag, som alle, hele klassen, kunne deltage i. I 2.klasse havde vi også naturhistorie, det var et godt fag, hvor alle også kunne være med. Frk. Albæk havde mange udstoppede fugle og mindre dyr til anskueliggørelse af emnet. Selv noget så uhyggeligt som en snog, en

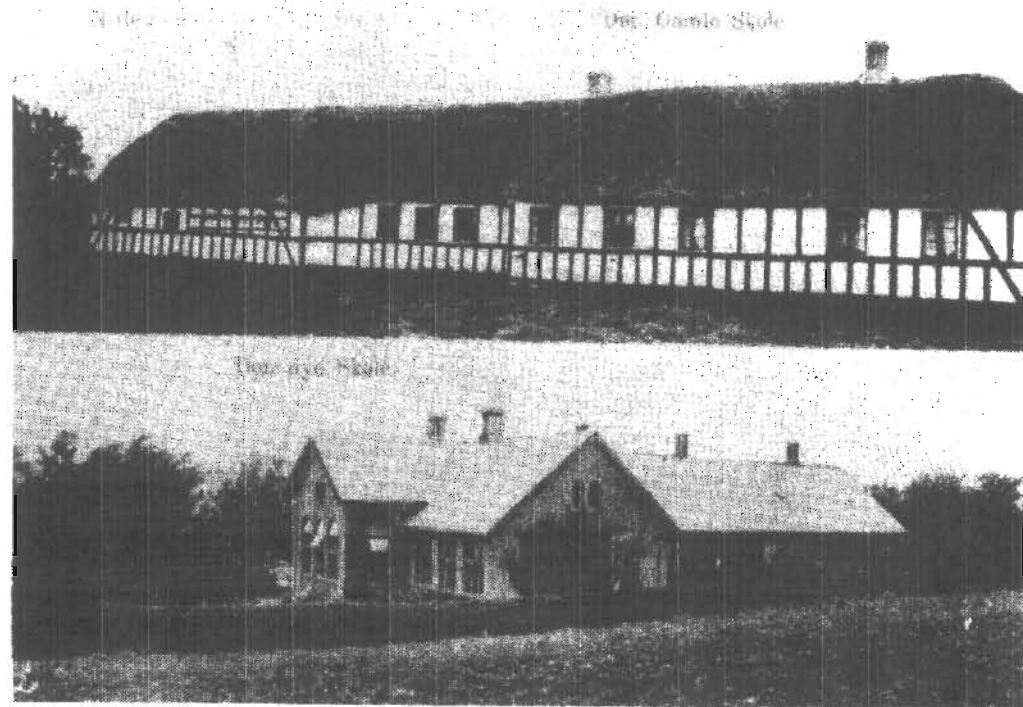
stålorm og en modbydelig hugorm, som jeg faktisk var bange for, selv om den var død. Et fag som anatomi un-derviste hun også meget grundigt i. Det var ikke obligatorisk; det var ét af dem, hvor hun gik udover den uddan-nelse og undervisning som de ordinært uddannede havde på programmet. Tegning havde vi også. Det var jo også et godt fag til brug, hvor flere klassetrin skulle undervises på én gang. Desuden underviste hun pigerne i håndgerning og havde både piger og drenge til gymnastik indtil 3.klasse.

Vi havde i skolen et børneblad. Det administrerede hun også. Jeg tror det kostede 50 øre kvartalet, eller var det om året. Når året var omme fik alle holdere af bladet en bog til jul; gode børnebøger, som jeg endnu har nogle af. Disse bøger blev uddelt, den dag vi fik juleferie - d. 23.december. Denne dato i Nølev skole hører til mit livs bedste oplevelser. Vi plejede til jul at samle lidt penge sammen til en lille gave til frk. Albæk og lærer Jensen; desuden en blomst el. lignende til fru Jensen. Og endnu én, ikke at forglem-me, nemlig Kirstine Johannesen, frøken Albæks husbestyrerinde igennem man-ge år. I daglig tale kaldte vi hende "gammel Kirstine" eller, som oftest, "Bedste", for hun var vores allesam-mens "bedste". Hun fik naturligvis også en lille opmærksomhed til jul, i reglen, tror jeg, et lille appelsintræ med frugter eller en anden blomst. Hun var meget venlig, og vi havde en del med hende at gøre. Enkelte gange, når frk. Albæk skulle ud til noget i skoletiden, så af-løste "Bedste". Når hun havde time begyndte den altid med, at hun gik

rundt med en pose med maltsukker. Hun lagde 1 stk. foran hver. Det var jo en god begyndelse; desuden fik vi altid en historie i slutningen af timen, så det faglige blev der ikke meget tid til overs til. - Tilbage til d. 23. december: De dertil valgte mødte en halv time før den ordinære skoletids begyndelse med de i anledningen af julen indkøbte ting. I "nattens mulm og mørke" skulle de så have sagerne anbragt det rigtige sted, nemlig på katederet. Det foregik på kattepoter, og det var "mærkeligt", for ved denne lejlighed var der næsten altid et vindue, hvor nogen havde "glemt" at sætte kroen på. Så kunne én af deltagerne, med stor behændighed, snige sig ind og få døren åbnet, så de øvrige kunne få tingene på plads. Yderdøren kunne også "helt tilfældigt" stå åben. Frk. Albæk kendte jo rummelen og hjalp os gerne på gled. Så oprandt klokkeslettet, hvor timen skulle begynde, og alle ventede i stor spænding på frk. Albæks tilsynkomst. Nu er vi i skolestuen, frk. Albæk er mødt og ser med stor forbavselse på, hvad der står på katederet. Hurtigt går der bud efter "Bedste", der ellers på dette tidspunkt er travlt optaget i køkkenet for at forberede næste akt af den store dags begivenheder. Vi kom nemlig herefter ind i frk. Albæks stue, hvor bordet stod dækket med boller og andet godt. Chokoladen kom ind, og vi havde 2-3 hyggelige timer sammen med frk. Albæk og "Bedste". Frk. Albæk læste en god julehistorie, vi sang julesange, og bøgerne fra børnebladet blev uddelt. Dejligt lunt, hyggeligt og festligt var det - uforglemmeligt. Når klokken nærmede sig 11, brød vi

op. Så skulle vi over til lærer Jensen i hans privat. Så gik det løs her en times tid med lækkerier og en historie, indtil vi kl. 12 startede hjem for at begynde på juleferien hjemme. Egentlig begyndte julen ikke d. 23. december, men allerede d. 1. december. Frk. Albæk tegnede denne dag et juletræ på tavlen og satte et lys, tegnet naturligvis, på træet. Hun havde alle de dertil nødvendige farvekridt. Dette fortsatte til og med d. 22. Denne dag kom der 3 lys på træet, så vi nåede de 24. Vi mødte efter juleferien, og tiden gik programmæssigt til vi nåede 1. maj. Så startede sommerskoleplanen. Det betød for 3. klasse, at de kun skulle i skole tre halve dage, nemlig mandag, onsdag og torsdag fra kl. 7 til 12. Eleverne her havde nået den arbejdsdygtige alder, så skolelov og -plan var lavet, så de store børn kunne være mest muligt hjemme i sommerhalvåret. Der var god brug for deres arbejdskraft de fleste steder, og der var såmænd også mange elever fra de mindre klasser, der skulle hjælpe til hjemme. I de tider var der intet forbud mod børnearbejde, så det begyndte tidligt med, hvad personen nu kunne magte. Først når vi nåede 1. august begyndte skoleferien og varede til og med 31. august - altså nøjagtigt en måned. Ferien faldt i årets travleste tid - høsten. Den dag, vi gik hjem på sommerferie, fik 1. klasse en skrivebog på 30 sider med hjem. På øverste linje på hver side stod nogle ord eller en sætning, og dette skulle siden så fyldes ud med. Det var meningen, at vi skulle skrive en side om dagen for ikke at glemme, hvad vi havde lært. 2. klasse

var, som nævnt, også frk. Albæk. Her cirkulerede undervisningen ligesom i 1., da der jo også her var 2 klassetrin. Det var lidt lettere her end med 1. klasse, da 2. klasse jo var startet. Fagene blev også her lidt flere og fortsættelse af andre fra 1. klasse. Når vi var færdige med de fire første skoleår, rykkede vi så op i 3. klasse. Det skete, når 5. skoleår begyndte til november. Her, i 3. klasse, gik vi så de resterende 4 år. Her var det lærer Jensen, der residerede. Han underviste i alle fag, og til de lovpligtige, obligatoriske føjede han endda, ligesom frk. Albæk, flere til, f.ex. fysik. Her lavede vi eller lærer Jensen forsøg, bl.a. fremstillede vi ved hjælp af forskelligt, som

jeg ikke husker, hvad var, klorbrinte og svovlbrinte. Den fæle lugt er det, jeg husker bedst fra forsøgene. Desuden indførte lærer Jensen også verdenshistorie, et fag, der heller ikke var almindeligt kendt i de nærmeste skoler. Også sløjd, som han havde med drengene, hørte til de lidt mere usædvanlige fag og ligeså gymnastik med drengene. Nølev skole var, ved de to mangeårige lærerkræfter, en meget alsidig skole. Undervisningen i 3. klasse med 4 klassetrin, der alle helst skulle nå længere frem i fagene år for år, må have været svær at administrere, men alligevel gled det fint med placeringen af fagene.

Med slutningen af den ordinære skoledag var det ikke forbi. Helt privat havde lærer Jensen hold i både engelsk og tysk. Når skoletiden de 8 år var gået, og vi blev konfirmeret og kom ud af skolen, mistede vi ikke kontakten med Nølev skole og vore gode lærere. Om vinteren holdt lærer Jensen frivillig aftenskole for ungdommen - to aftener om ugen (tirsdag og fredag) og to timer hver gang. Det kostede 4 kr. - skriver fire kr. - for en hel vinter pr. elev. En vinter var vi 28 på holdet; det var noget af en rekord. Hele den store skolestue var besat; to rækker borde med seks i hver række og 2 ekstra borde i en 3. række. Undervisningen i aftenskolen bestod, foruden de elementære fag dansk og regning, også af andre fag. Jeg husker bl.a. udfyldning af giroblanketter, postanvisninger og nogen regnskabsføring.

Frk. Albæk mistede vi heller ikke forbindelsen med. Hun holdt flere vintre

møder for de unge, der havde lyst - en gang om ugen, eller var det hver 14. dag (onsdag). Ved disse møder begyndte og sluttede vi med en sang. Ellers fortalte frk. Albæk eller læste op af gode romaner. Der var gerne mindst 15 til disse møder. Hendes private lejlighed var ikke så stor, men alligevel blev der altid plads til alle, for her var hjerterum og dermed også husrum. Det var nogle hyggelige aftener. Når emnet var forbi serverede "Bedste" kaffe m. brød, men betale noget for det måtte vi ikke. Der kunne fortælles flere episoder om "Bedste". Engang kom hun farende ind i 3.klasse og råbte: "Lærer Jensen, lærer Jensen, der kommer en bil!". En anden gang det samme, men da gjaidt det en flyvemaskine, og vi styrtede ud af klassen, endda uden tilladelse - sensationen var for stor.

- Ja, det var dengang!
"Gorm Løvenbalch".